

BYLAAGEN.

Let. A.

SATISFACTIE *der Stadt Goes ende des Eylands
van Zuytbeuelant, uit het Publicatieboek der Stad
Goes, beginnende 1564, fol. 282 verso.*

NAERDYEN te diversche reysen d'eersame *Corn,
Pietersse Polderman* Burgem^r. deser Stede van
der Goes, *Johan Adriaense Blancx*, Dyckgraue
van Bewesten Jerficke, *Pieter Jaspersse van Vosse-
maer* Schepen, ende *Mr. Jacob Valcke* Secretaris
der voorf. Stede, hen getransporteert hadden, ende
erschenen waren voor den Doorlichtigen hoochge-
boren Vorst ende Heere, die Prince van Oraignen,
Graue van Nassau enz. als Stadhouder ouer Hollant,
Zcelant ende Vrieslant, alles vuyt crachte van der
commisfie offte procuratie, daer van de teneuren
van woorde te woorde hier naer volgen. Wy Bur-
gem^{rs}. ende Schepenen der Stede van der Goes,
vervangende de gemeene Borgeren ende Ingesetenen
der voorf. Stede, mitgaders Bailliuwen, Schoutten
ende Schepenen van alle de Prochien des Eilants
van Zuytbeuelant, mede vervangende respectiue-
lyck allen Ingesetenen van dyen, allen den geen-
en, die deese sullen syen ofte hooren lesen, saluyt: Naer-
dyen Godt Almachtich beliest heeft, deur syne
Goddelycke genade ons te voorderen de pacificatie,

on-

onlanx gemaect tusfchen de Generale Staten van dese Nederlanden, ende myn Heere den Prince van Oraignen enz, Staten van Hollant, Zeelant ende geasfocierden, ende daer deure te verleenen de middelen van onderlinge ruste, vrede ende eenigheyt, ende wederom te vougen alle Nederlanden ende plecken, die deur de voorleden oorloge gefepareert ende affgefcheiden fyn geweest, soo ist, dat wy voorn. hebben gecommitteert ende committeeren midts deefen d'eerfame luyden *Corn. Pieterf. Polderman* Burgem^r. der voorf. Stede van der Goes, *Johan Adriaansf Blancx* Dyckgraue van Bewesten Jersicke, *Pieter Jaspersse van Vosfemaer* Schepenen (1), ende *Mr. Jacob Valcke* Secretaris der voorf. Stede, omme haer te vinden by de Ex^{tie}. van Myn Heer den Prince van Oraignen, ende van onsen, ende onfer gemeener Borgeren Ingefetenen en Lantsaten wegen te verfoucken de behoorlycke Satisfactie op de poincten by deefe gevoucht, de felue Satisfactie van fyne Princelycke Ex^{tie}. te ontfanger, ende mitsdyen (volgende de voorf. pacificatie) deefe voorf. Stede ende Eylant te laten comen onder het Gouernement van Syne Princel. Ex^{tie}. als Stadthouder van Hollant en Zeelant van wegen der Con. Majt. ende van onsent wegen te verclaren, dat wy van als dan voorts aen bereet fyn voor sulcx te ontfangen, ende obedieeren de bevelen van Syne Princel.

(1) Dit is een schryffout; want Blancx was des tyds geen Schepen, gelyk blykt uit de Wethvermaakinge den 12 January 1577.

cel, *Extie.* waer toe wy den voorn. Gecommitteerden hebben gegeuen ende geuen by deesen volcomen authoriteyt (voor soo veel als in ons es) speciale ende irrevocabele last, mitsgaders oock van de voorn. poincten ende articulen der Satisfactie te mogen verminderen, vermeerderen ende veranderen sulcx als sy (behouden de Catholyke Roomsche Religie behooryke obediencie van de Con. Majt., rust ende welvaert deser voorf. Stede ende Eylande,) sullen bevinden te behooren ende nodich te syn, deur 't goet belieuen van syne Princel. *Extie.*, dat sy daer op sullen verstaen, belouende voor goet, vast ende van weerde te houden alle 't gunt by de voorn. Gecommitteerde hier inne alreede gedaen mach syn, ende gedaen sal werden. Alles sonder arch off list. t' Oirconden van dyen, soo hebben wy gebeden de Magistraat der Stede van der Goes, dese van onser alder wegen te besegelen met hunnen segelen ter saecken, ende doen teyckenen by den Secretaris det voorf. Stede. Aldus gedaen ter Goes den 19 January 1577. Aldus onder de plycke geteeckent, *JOBY.*

ENDE allen den geenen, die deese jegenwoordige letteren sullen syen ofte hooren leesen, saluyt: Wy Bailliu, Burgem^{rs.} ende Schepenen der Stede Goes, vervangende de gemeene Borgeren ende Ingesetenen derseluer Stede, mitsgaders Bailliuwen, ende Schepenen, van alle de Parochien des Eylants van Zuytbeuelant, mede vervangende respectivelycken de gemeene Ingesetenen van dyen, gehooft hebbende 't rapport van *Corn. Pietersse Polderman* Burgem^{r.} deeser Stede van der Goes, *Johan Adri-*
aensse

aensfe Blaucx, Dyckgraue van Bewesten Jerlicke; Pr. Jaspersse van Vosmaer Schepenen (i), ende Mr. Jacob Valcke, Secretaris der voorf. Stede, van hun besoiigne met myn Heere den Prince van Oraignen op de poincten ende articulen van der Satisfactie, syne Princel. Ex^{tie}. van onsen allen wegen voorgehouden, omme deselve Satisfactie behoorlyck gedaen synde, onder 't Gouernement van syne voorf. Ex^{tie}. te comen, volgende de Pacificatie tuschen de Generale Staten van deese Nederlanden ende den voorf. Heere Prince van Oraignen ende Staten van Hollant, Zeelant ende geassocieerde onlancx gemaect, hebben geagreëert ende geapprobeert, agreëeren ende approberen by deesen alle 't gunt, wes by de voorf. Gedeputeerden met Syne Ex^{tie}. op de voorn. poincten ende articulen gebofingeert, geraemt ende gesloten is, volgende de schriftelycke articulen daer van synde, geuende de voorgenoemde noch voorts macht, speciaal commissie ende last irrevocabel, om van onsen allen t' wegen met syne voorf. Ex^{tie}. te tracteren ende in alles te ouercomen, ende namentlyck nopende het different gevallen opt poinct van den Imposten ende contributien, sulcx als deselue tot prosperiteyt, welvaart ende minste quetsinge van den Lande bevinden sullen te behooren ende nootelyck te syne, belouende ouer goet, vast, ende onverbrekelyck te onderhouden alle 't gunt by de voorn. Gedeputeerden hier inne alreede gedaen es ende noch gedaen

fal

(i.) Dit moet *Schepen* sijn; om rede soo even gemeld.

sal worden, alles sonder arch ofte list: t' Oircon-
den van deesen soo hebben Wy Bailiu, Burgerm.
ende Schepenen voorf. deese van onsen t' wegen es-
de ter verfontke van voorf. Bailliuwen, Schouten
ende Schepenen van den voorf. Eylande, besegelt
met het segel ter saccken, ende doen onderteycke-
nen by onsen Secretaris. Actum den XXVften Fe-
bruary 1577. geteekent onder de plynck, JOH. V.

Beide de voorf. commissien ofte procuratien ge-
segeld synde, metten segelen ten saccken der voorf.
Stede van der Goes in groenen wasse, ende dat de
voorf. Gefanten vuyt crachte van de voorf. commis-
sien aen Synne Excie. geexhibeert hadden sekere poin-
ten en articulen, op de welcke sy bereyt waren hen
aen begoten onder den Gouvernemente van synder
Excie., soo heeft Synne Excie. daer op schriftelyck
geantwoort, ende de voorf. Gezanten hebbende op
deselve antwoorde gerepliceert, hebben eyndlinge
de voorf. Heere Prince ter eenre, ende de voorf.
Gefanten ter andere zyde gesloten ende veracor-
deert, sluyten ende veracordeeren mits deesen, de
poincken hier nae volgende:

I E R S T, aengesien de Stadt van der Goes ende
Eylant van Zuytbevelant, als in dit voorleden oorloge
niet gedaen hebbende met 't meerendeel van de an-
dere Steden ende Eylanden van Zeelant, oock ge-
bleuen syn by d'exercitie van de Catholyque Roem-
sche Religie, soo wel als die van Brabant, Vlaende-
ren ende andere Provincien, Soo es myn Heere de
Pria-

Prince voorn. te vreden, dat in de voorf. Stadt ende Eylande d'exercitie van de fclue Religie gecontinuerort werde, belouende by deffen t' onderhouden alles wes desen aengående by dit vierde articule van der Pacificatie geaccordeert ende befloten is, ende dyen volgende niet toe te laten, dat ymande van wat Lande, conditie ende qualiteit hy fy, binnen der voorf. Stede van Goes ende Eylant van Zuytbeuelant yet attemptere dat tegen de gemeene ruste ende vrede fofide mogen fyn, ende sonderlinge tegens de voorf. Catholycque Roomfche Religie ende exercitie van dyen, noch oock dat yemant ter caufe van dyen geinjurieert, geirriteert, ofte deur gelycke acten gefchandalifeert werde, behoudens dat foo wel die van Hollant ende Zeelant als andere, geoorlooft fy binnen der voorf. Stede van der Goes ende Eylant van Zuytbeuelant in alle vryheyt ende verfekerheyt te hanteren, gaen, keeren, wonen ende trafycqueren, coopmans gewyfe ende andersints, sonder in der confcientien onderfocht, ofte ter caufe van dyen geinquieteert te worden, nemende fyne Ex^{tie}. ten fyne voorf. in hare protectie ende fauuegarde alle Kercken, Godtshuyfen ende Geestelycke plaeffen der voorf. Stede ende Eylande, met allen Geestelycke perfonen van de voorf. Religie, die daer jegenwoordich fynde ende noch fullen willen comen, met alle heuren goederen ende gevolch.

Is voorts onderfproken, dat fyne Ex^{tie}. egeen Gouverneur ofte Saperintendent, knechten ofte Crychsvolk binnen der voorf. Stede ende Eylant is
Guar

Guarnifoene en sal doen leggen, dan tot coste van de gemeene zaecke, oock by voorweeten ende toetsaen van de Magistraet derseluer Stede, ende dat in tyde van node, ende als Syne Extie. bevinden sal fulcx oorboirlyck te weesen, tot welvaert van de Stadt ende Lande voorf., ende en fullen als dan alfulcken Gouverneur ofte knechten die van der Catholischer Religie, noch de Geestelycke plaetsen ende persoonen, noch heuren goederen egeen hinder ofte beledt mogen doen, blyvende euenwel ende t' allen tyde de bewaernisse van des Stads sleutelen by de Burgemr. der voorf. Stede.

DAT oock alle administratie van Justitie criminele ende ciuile, weereltlycke ende Geestelycke Jurisdictione ieder in syn respect blyuen sal by de Magistraten, Wetten ende Officieren nu synde, oft by anderen die jaerlycx in hunne plaetsen gestelt sullen werden, by den geenen die naer ouder costumen ende van rechtswegen daer toe preëminentie hebben ende gerecht syn, alles conform ende volgende de oude preuilegien ende Costumen voor deese troubles aldaer geobserueert. Sullen oock blyuen onder t' resort en appellatie van allen sententien ende vonnissen als naer ouder costumen, in welke en alle andere haere oude Preuilegien, Gerechtigheden, Hantvesten, Keuren en oude Costumen, Syne Extie. beloofd heeft en beloofd mits deesen denseluen van Goes en Zuytbeuelant te maintaineren en beschermen sonder eenige infractie.

WAT nu raect de schulden by de Staten van Hol-

C c

lant

lant ende Zeelant gemaect, ende gecontracteert voor date van deesen, daer aff fullen die van der Goes ende Zuytbeuelant vry ende exempt syn, ende oock genieten alle vryheyt van Licenten ende anders als andere Steden van Hollant ende Zeelant.

ENDE want die voorf. van der Goes ende Zuytbeuelant noch schuldich syn een merckelycke somme van penningen dewelcke sy geemployeert hebben tot betalinge ende quitinge van Duytschen Garnisoene aldaer gelegen hebbende, ende andere nootfaecken, t' sedert de maent van October lestleden opgecomen, ten welcken eynde syluyden nu onlanx ouer den geheelen Eylande geschoten hebben twee schellingen eene groote vis. op 't gemet staende als noch te innen. Soo is voorwaerde, dat defelue van der Goes ende Zuytbeuelant mitsdyen, noch van de besaeyde landen, noch van de hoornbeesten yet betaelen en fullen totter gemeender saecke tot kersmisfe toe naest comende; maer fullen van als dan voort alsulcken geschot schieten ouer de hemels breedte van den voorf. Eylande tot proffyte van de gemeene saecke als die van Hollandt ende Zeelant fullen doen ende schieten over heure befayde gemeten ende morgentaelen, mits welcke generale belastinge t' voorf. Eylant van Zuytbeuelant vry ende exempt sal syn van eenige contributie ouer heure hoornbeesten te doen ende betaelen. Sullen anders neffens d'andere dragen alle andere Imposten ende lasten, innegaendde den eersten Aprilis naestcommende, vuytgefondert dat de Stede van der Goes in respecte van haere groote schulden, lasten ende armoede

vry

vry ende exempt fal syn van alle Imposten ofte accyfen, die men heeft op de byeren ende wynen ableselyck.

ALLE welke poincten ende articulen die Princel. Excie. mitsgaders de voorf. Gefanten, yder in syn regart, belooft hebben en beloven mits deesen, te onderhouden ende doen onderhouden, sonder daer tegens te contramecten in eenigen manieren.

Aldus ouercommen, veraccordeert ende besloten onder de signature ende segel van den voorf. Heere Prince van Oraignen ter eenre, en de voornoemde Gefanten ter andere syde, binnen der Stede van Middelburch op den XXIIsten dach van Martio anno 1577, ende was onderteyckent,

GUILL. DE NASSAU. C. P. POLDERMAN, JOHAN ADRIAENSS. BLANCX. P. JASPERS. ende JACOB VALCKE.

Ende is een contre evengelyk gebleven inde Cancalary van myn Heere den Prince van Oraignen.

ALLE welke poincten ende Artyckelen aldus by zyne Prinselyke Excellentie geaccordeert en beloofd te onderhouden en te doen onderhouden, wordt by deesen bevolen, ende wel scherpelyk geordonneert eenen ygelyken wie hy sy, hem daer naer te reguleeren, sonder eenige van die te overtreden, ende sonderlinghe het point van de Religie, waer van de ruste ende welvaert deeser Stede ende Eyland